

Buñtōn ne ñan Jeraamman: Bwebwenato ippen Jikuul eo an Nejuṃ

Elaññe eloñ nejuṃ me ej bōk jermal in jibañ in special education, bōlen kwōj lukkun jermal ippen jikuul eo an im ri-kaki ro an nejuṃ – āinwōt karōke, āliji, im joñe aurōkin būrookraam in jeļāļokjeṃ eo an nejuṃ. Jidik im jidik kwonaaj jeļā ikijeen būrojeej in special education eo im wāween aṃ kōnono im pepe kōn nejuṃ.

Aṃ jeļāļokjeṃ, mejādik, im peran naaj lapļok ilo aṃ waanmaanļok, ak eloñ jet tuon me enaaj lap aer jipaṅ eok ilo aṃ kōddek im dāpiji juon mejatoto in jipaṅ doon ekajoor ippen jikuul eo an nejuṃ. Kōmij Kōjatdikdik bwe "Buñtōn ne ñan Jeraamman" kein naaj lap aer jipaṅ parent ro me rej kāāl ñan būrojeej in special education eo.

Wāween aṃ Jino

Mokatata, kwōn mejeje bwe aṃ jermal āinwōt juon parent ej juon jermal me ejje-uwaan. Ejjelok bar juon armej ej jeḷā im iakwe nejuṃ āinwōt kwe. Kwe eo kwoj mejeje nejuṃ elap jān bar jabdewōt armej. Im, jekdoon kwojañin jeḷā aolep uaak ko, kwoj kōṇann bwe nejuṃ en jeraaṃṃan ilo jikuul im ilo mour. Eñjake ko aṃ, bwe kwoj juon parent, remaroñ jipañ eok kōnono ilo alikkar, im jet iien, remaroñ iabuñi eok.

Kōn menin, Buñtōn 1. Lale eñjake ko aṃ ilo aṃ jermal ippen jikuul eo an nejuṃ.

Ñe kwoj lōmnak enaaj pen ñe kwoj kweilok ippen ri-jikuul ro, aṃ kōmālij im ānbwinūṃ naaj pojak in tarinae. Ewi wāween an naaj eṃṃan aṃ bwebwenato ñe kwoj obrak kōn illu im ak būromōj? *Jab kōtlōk lōmnak ko aṃ ren ie.* Bōbrae lōmnak kōn problem ko ilo jikuul, mijak, im men ko jet renana jān aer delōñ ilo lōmnak ko aṃ. Reilok ñan men ko reṃṃan ikkijeen kōttōpar ko aṃ im bwe jikuul eo ej koṇaan kōṃṃan men ko reṃṃantata ñan jipañ ajri eo nejuṃ. Waanmaanlōk im kakememej kwemake bwe kwe im ajri eo nejuṃ naaj jeraaṃṃan.

Buñtōn 2. Kaurōk im Karōk.

Ta eo eaurōktata bwe en waḷok ñan nejuṃ?

Kōṃṃane juon laajrak kōn problem ko, kajjitōk ko, im jet wāween aṃ maroñ uaake men kein. Kalaajrake men kein. Pepe ñe elōñ jabdewōt kwomaroñ jake maanlōk im ta ko kwomaroñ uaake. Karōk wāween aṃ naaj jermal doon ñan tōbare kōttōbar eo. Ta eo eaurōk im ta eo ejjab. Karōke ta ko kwonaaj b aim kaminene kake, ñe enaaj jipañ:

“Men eo eaurōktata ñan jipañ Jordan kiiō ej...”

“Jej lukkuun aikuj in lale men in...”

Aṃ karōk im aṃ kōjerbal note ko emaroñ jipanṃ eok ilo kweilok eo.

Buñtōn 3. Roñjake im kajjeoñ in mejeje lōmnak ko an armej ro jet.

Ñe kwojjab mejeje ta eo juon armej ej ba, ba ñan e. Kwōn lukkuun alikkar:

“Ñaij baj jab mejeje ta ko kwoj ba. Kwomaroñ ke kamejeje ilo bar juon wāween ak letok jet waan joñak?”

“Elōñ ke juon men kwomaroñ kwaḷoktok, me emōj jeje, bwe in lukkuun mejeje?”

Wanmaanlōk im kajjitōk im kōttar uaak eo mae iien kwoj lukkuun mejeje. Jab uaak kajjitōk ko aṃ make ak ukōte naan ko an ro jet.

Buñtōn 4. Kalikkar naan ko aṃ ñe kwoj loe bwe jabdewōt armej epok im bar kajjitok bwe ren kalikkar naan ko aer.

Kwaḷok naan ko aṃ ilo bar juon wāween bwe kom aolep maroñ in lukuuun alikkar ilo ami mejeje.

Bwe ren mejeje eok:

“Bolen ejjab eṃṃan aō kamejeje, eñin ej men eo ij kajjeoñ in ba...”

“Eñin ej juon kapi in... Jen lale men in ippen doon. Ej kwaḷok bwe...”

Bwe kwōn mejeje:

“Ij lōmnak kwoj ba...”

“Ñe eṃṃan aō mejeje, kwoj ba ... Ejimwe ke?”

“Emōj ke an jeje jabdewōt jikin bwe in riiti?”

Ekkā wōt an waḷok, ilo aṃ kalikkar aṃ mejeje ej kwaḷok juon iien eṃṃan ñan kalikkar jabdewōt men jabdewōt armej ejjab mejeje ak kajimweik jabdewōt men me eaurōk ilo ami pukōt juon wāween ñan jipañ ajri eo nejuṃ. Kōn menin, jab kōjekdoon men kein.

Buñtōn 5. Lōmnak kōn kālōt ko im kwaḷok er ilo iien eṃṃan eo.

Bwe kwoj juon parent, kwoj pād ilo juon jikin eṃṃan ñan kwaḷok jet kālōt ko me ri-jikuul ro remaroñ jab lōmnak kake. (*Āinwōt jabōnkōnnaan eo, “Jet iien kwojjab maroñ loe buḷōn mar kōn aolep wōjke ko.”*):

"Jen lōmnak kōn ta kojemaroñ kōmḡmane im laleta eo jen kāālōte. Ejet...?"

Im, ñe emōj aḡ katak, pukōt jeḷāḷokjen, ak bōk jabdewōt lōmnak jān armej ro re ḡokade kake:

"Eñin ej juon lōmnak jān... me emōj an jipañ ri-katak ro jet. Jen lōmnak in kōjerbal lōmnak inppen Janey."

"Jen mālejoñe men in iuḡwin 8 wiik ko im lale ej et."

Ebar aurōk komieñ en lōmnak wōt kōn ajri eo im aikuuj ko an. Jet iien, naan ko āinwōt naan kein remaroñ jipañ aolep bwe ren lōmnak wōt kōn aikuuj ko an ajri eo:

"Jeman Jordan im ña kōmjañin loe an Jordan eddek āinwōt ej aikuuj. Bar ta jemaroñ kōmḡmane bwe jen jipañe?"

Buñtōn 6. Kwoj juon armej wōt.

Ñe elap an juon armej jipañ, kwaḷok aḡ kaḡḡoolol. Jet iien, elaptata ñe aolep rej dikāālel, ñe kwoj kwaḷok men rekar eḡḡan ilo kweilok eo, im koḡḡoolol aolep kōn jerbal ko aer, ej kamōñōñook aolep im ej jipañ aolep bwe ren jerbal ñan jemḷok eo!

Elaññe kwoj kōmḡman juon bwōd, ak jaje manit, jolok aḡ bwōd. Ñe kwoj jolok aḡ bwōdej kwalok bwe kwōj juon armej wōt im ej jipañ kapidodoik juon kweilok me emaroñ lukkuun pen im ej bar kwalok bwe kwomaroñ jolok an ro jet bwōd. "Jouj im komool" rej barāinwōt jipañ kapidodoik kweilok eo, im rej jipañ aolep bwe ren ba "aet".

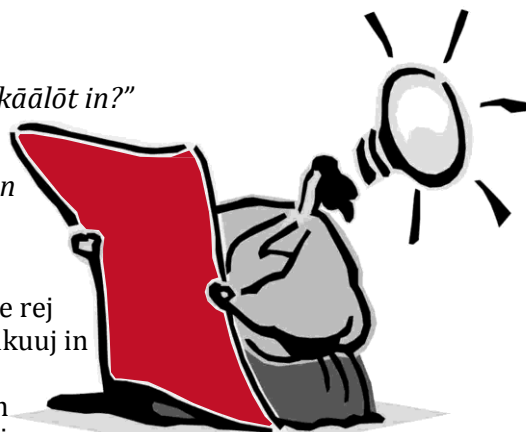
Ilo jemḷok eo, pukōt "aet" eo.

Ñe kwoj bwebwenato, kwonaaj loe jet men me kwe im jikuul eo ej errā kake. Kommañ errā kōn ta eo komin kōnono kake, ak bolen kom jab lukkuun errā ikijjeen wāween ami uaake problem eo. Eñin ej iien eo ñe emaroñ lap an jipañ bar bwebwenato kōn kāālōt ko ami ilo juon wāween me kwoj pukōt uaak ko ñan problem ko. Eñin ej meḷeḷe in bwebwenato kōn aolep kāālōt koi m lōmnak wōt kōn tokjen uaak ko. Ej bar meḷeḷe Bwe kwon kajjitōk jet kajjitōk me relukkuun alikkar, ak jouj wōt, āinwōt:

"Ñaij pok wōt. Etke ejjab eḡḡan kāālōt in?"

"Jordan ej aikuuji men in. Ewi wāween ad maroñ kōmḡman men in?"

Barāinwōt, naan ko me rej kile bwe jikuul eo ej aikuuj in jipañ aolep ajri ro, im barāinwōt lōmnak kōn aikuuj ko an ajri eo nejuḡ, maroñ in jipañ aolep bwe ren mōñōñō in pukōt wāween aer ba "aet" ñan ajri eo nejuḡ:

"Ñaij meḷeḷe bwe elap eddo ippen ri-tōl ro an jikuul in. Ñaij meḷeḷe bwe ejjab bwe jāñ, ak ri-jerbal bwe komin kabwe aikuuj ko aolep ajri ilo wāween eo rej kōḡaan. Ilo ḡool, ij meḷeḷe. Ewōr am eddo in kabwe aikuuj ko an bwijin ajri ro. Jerbal kein kajuon eo aō ej bwe in kabwe aikuuj ko an ajri eo nejū. Ejjab pidodo jerbal ko ad.

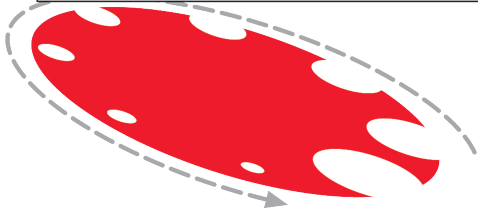
"Ñaij jeḷā ewōr juon wāween ad kōmḡmane men kein, ippen doon, bwe Janey en bōk jipañ ko ej aikuuji. Elomin ad naaj kōmḡmane men in?"

Kōmḡmane men kein.

Kōn menin, ilo kadu in, ñe kwoj bwebwenato ippen ri-jerbal ro im ri-tōl ro ilo jikuul eo an ajri eo nejuḡ, kwonaaj jeraaḡḡan elaññe kwomaroñ:

- Jap illu.
- Reiḷok ñan men ko reḡḡan.
- Kwōn Lukkuun alikkar ilo kōttōpar ko aḡ.
- Roñjake. Kwaḷok kajjitok ko. Kalikkar.
- Lōmnak wōt kōn aikuuj ko an ajri eo nejuḡ.
- Jerbal ippen doon; waan joñak, ba, "Jemaroñ" im jab "Kwōn." Ba, "Aet, im ..." im jab "Aet, ak..."
- Pukōt "aet" eo.

CADRE
Center for Appropriate Dispute
Resolution in Special Education

P.O. Box 51360
Eugene, OR 97405-0906
(541) 686-5060
talboon (541) 686-
5063 fax
cadre@directionservice.org
www.directionservice.org/cadre

Jaketo-Jaketak jän

CADRE

*Jipañ Parent ro im Ri-Kaki ro
Pukõt Uaak ko me rej Jipañ
Ri-katak ro me rej Jipikipik*

Pepa in eaar kōmman jän Jenta in Uwaake ko Remman ñan Aitwerök ko ilo Special Education (CADRE), ippän dolul eo eaar National Dissemination Center for Children with Disabilities, iumwin U.S. Department of Education, Office of Special Education Programs Cooperative Agreement nombra H326D030001 im H326D080001. Tina Diamond, Ph.D., eaar jermal äinwot opija in pūrojekt. Lōmnak ko rej pād ilo pepa in remarōñ jab kwaļok lōmnak ko ak kien ko an Department of Education. U.S. Department of Education ejjab kōñaan kautiej jabdewot kain mweiuk, jermal ak business ko rej waļok ilo pepa in. Pepa kein ak jermal in ej ñan aolep. Ewor melim ippän aolep ñan bar kōmmane ak bar printi jet iaan pepa kein ak aolepaer. Meñe ejjeļok jorren in bar printi pepa in, ro rej jeje kake ren likuti kein kile jermal in: CADRE (2008). Steps to Success: Communicating with Your Child's School, Eugene, Oregon, CADRE.

